

UDC 32.001 (075.8)

Oleg Tkach

Doctor of Political Science, **Professor**, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,

e-mail: tio19@ukr.net

Anatoly Tkach

Postgratuaat of kathedra of global communications, University «Ukraine»

e-mail: tio19@ukr.net

SOFT POWER AS A CHARACTERISTIC FEATURE OF THE POLITICAL INFLUENCE OF A GREAT POWER IN THE CONDITIONS OF A MULTIPOLAR WORLD IN THE LATIN AMERICAN REGION

Abstract

Formulation of the problem: The constituents of the soft power concept within the realization of the smart power strategy by political actors. The special attention is paid to the influence on modern political processes by the global events. The constituents of the soft power concept within the realization of the smart power strategy by political actors.

Purpose of the research: External U.S. Relations with Latin America and the Caribbean under the Barack Obama Administration.

Research methods: The following research methods were used to address the issues set in the article: general scientific methods—descriptive, hermeneutic-political, systemic, structural-functional, comparative, institutional-comparative; general logical methods—empirical, statistical, prognostic modeling and analysis; special methods of political science. The preference was given to the method of political-system analysis, by which the common and distinctive characteristics of the basic components of soft power strategies were identified, reflecting existing political, public, information and other challenges for international relations and global development. For empirical research, the factual basis was used, which was compiled by an expert survey of Ukrainian specialists-political scientists. Practical and systematic methods were used to analyze the system of relations in the Caribbean region from four perspectives: the United States—the Caribbean, the United States—regional foreign policy influence, as well as relations between the Caribbean countries. Functional and general historiographical methods were also used. Methods of analysis and synthesis allowed exploring the features of the U.S. foreign policy in the Caribbean. In order to implement these methods, such methodological techniques as analogy, comparison, generalization and extrapolation were used. When detecting inertia signs in the U.S. foreign policy at the global and regional levels, diachronic analysis was used. The method for analyzing the situation (studying documents, comparing, etc.) was used to study international and political processes in the Caribbean region, exploratory methods (in particular, content analysis) for the analysis of high-level documents and speeches, which in turn helped identify and outline the trends in foreign policy of the countries of the region.

The special attention is paid to the influence on modern political processes by the global events. In modern terms «soft power» should be considered the focus of global socio-political, economic and cultural processes. They form a new, radically different from the past, the system of world politics, where classical hierarchical model of relations between political actors giving way to networks. As part of the current international policy becomes «soft power»—complex instruments resolve foreign policy problems using the capabilities of civil society, information and communication, humanitarian and other alternative methods of classical diplomacy and technology. The author analyzed and identified

the peculiarities and trends of the Security Dimension of LAC Foreign Policy under the influence of operating conditions of the LAC security environment at national, regional and international levels. The relevance of the topic is determined by the need of comprehensive scientific-practical analysis of the Security Dimension of LAC Foreign Policy because of the fundamental meaning of the term «security». The author used the term «security dimension of foreign policy» to mean the set of objectives, tools and actions, distributed within the system of LAC foreign policy for the purpose of detecting, preventing and neutralizing of security threats. To achieve these purposes the author has set the following tasks: analyzing conceptual and theoretical approaches of the Security Dimension of LAC Foreign Policy; determining the state and factors of transformation of the LAC's security environment; analyzing the U.S. and influences on LAC's security policy; defining the role of the EU's Common Security and Defence Policy for LAC; examining LAC's multilateral security cooperation within the framework and multilateral coalitions. For the first time in the international political science there is a comprehensive research of the Security Dimension of LAC Foreign Policy, the peculiarities of the LAC's security environment as well as the level of dependence of LAC foreign policy strategy on the security issues. It is substantiated and proved that LAC y was transformed from importer to exporter of security. Being a growing geo-economic and security player, it has the status of «reluctant leader» of Europe. LAC foreign policy strategy is characterized by situatedness, emphasis on «soft power» and willingness to take on more responsibility in the international relations, especially in the security sphere due to the growing threats in security environment of country. There is an improvement in theoretical approaches to researching security dimension of the LAC foreign policy and peculiarities of the LAC security policy within international organizations as well as international coalitions. The results of the thesis may have scientific interest and being used in further researches of experts on LAC foreign and security policy, LAC-Ukrainian relations as well as on European and international security. Some provisions of the thesis have applied research interest and can be used by public authorities of LAC in the process of formation of foreign and security policy strategy. Research of the basic «soft power» strategies of the USA and LAC, their cause-effect relations with the practice of the foreign and security policy under conditions of defining international impacts potential and their effectiveness in the international relations. The integral political and systems research of the evolution of the «soft power» concepts in the international relations was conducted. It is pointed to the fact that nowadays the «soft power» strategy is transformed into the «wise power» strategy as the priority factor of the foreign and security policy. The article is based on the theoretical and methodological researches of the scientific problem, the generalization of the foreign and domestic political scientists' points of view and the fact resources such as strategic documents on the issues of the national security and foreign policy of the world's leading political actors, analytical, scientific and research centers groundwork, official speeches of the US and LAC leaders.

Keywords: soft power, smart power, political process, global events, situation, global political space, associated construction, effective source, government.

УДК 32.001 (075.8)

Ткач Олег Іванович

Доктор політичних наук, професор кафедри політології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
e-mail: tio19@ukr.net

Ткач Анатолій Олегович

здобувач кафедри суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій, університет «Україна»
e-mail: tio19@ukr.net

«М'ЯКА СИЛА» ЯК ХАРАКТЕРНА ОЗНАКА ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ ВЕЛИКОЇ ДЕРЖАВИ ЗА УМОВ БАГАТОПОЛЯРНОГО СВІТУ В ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОМУ РЕГІОНІ

Резюме

У статті розглядається складові концепту м'якої сили в межах реалізації політичними акторами стратегії smart power. Особливу увагу акцентовано на впливі глобальних подій на сучасні політичні процеси. Розглядаються складові зовнішньополітичного курсу Сполучених Штатів Америки щодо країн Латинської Америки та Карибського басейну. Особливу увагу акцентовано на впливі глобальних подій на сучасні політичні процеси. У статті аналізується діяльність латиноамериканських держав в боротьбі за перебудову сформованої системи відносин на світовому і регіональному рівнях. міжнародної політики стає «м'яка сила» — комплексний інструментарій вирішення зовнішньополітичних задач з використанням можливостей громадянського суспільства, інформаційно-комунікаційні, гуманітарні та інші альтернативні класичній дипломатії методи і технології. В сучасних умовах «м'яку силу» розглядають у фокусі глобальних соціально-політичних, економічних і культурних процесів.

Ключові слова: зовнішньополітичний курс, політичний процес, глобальні події, світова економічна криза, новий економічний світопорядок, південноамериканська фінансова архітектура, інтеграція, регіональна валюта

1. Вступ

Складовою сучасної міжнародної політики стає «м'яка сила» — комплексний інструментарій вирішення зовнішньополітичних задач з використанням можливостей громадянського суспільства, інформаційно-комунікаційні, гуманітарні та інші альтернативні класичній дипломатії методи і технології. Можна виділити чотири основних засоби трансляції м'якої сили, які використовуються і вимагають високого потенціалу всіх ресурсів держави: зовнішня політика (культурна дипломатія, публічна дипломатія), ЗМІ, інституції, мережеві структури, інтернет, соціальні мережі, релігія.

Міжнародник, американський дипломат і політолог Дж. Най сформулював тезу стосовно сфери міжнародних відносин: «Сила — це здатність змінювати поведінку інших для одержання того, чого ви бажаєте. Для цього є три способи: примус, сплата і привабливість (м'яка сила)» [1, с. 9].

Зовнішньополітична стратегія США щодо Латинської Америки розуміється як діяльність держави, яка спрямована на включення ЛАКБ в процес формування вигідної моделі міжнародних відносин, що включає постановку довгострокових цілей і довгострокового планування з урахуванням співвідношення застосування в просторі і в часі необхідних ресурсів. Оскільки зовнішньополітична стратегія здійснюється стосовно оформлених просторових одиниць, най-

важливішою її складовою є геостратегічний вимір, пов'язаний з досягненням, підтримкою і збільшенням могутності за рахунок володіння найсприятливішим просторовим положенням (або контролю), за допомогою військових і невоєнних засобів. Виходячи з того, що стратегія належить до поняття військового планування, акцент у поширенні впливу держав на географічні простори поступово змінювався від використання «жорсткої сили» до впливу факторами «м'якої сили»: політичному, економічному і культурному впливу. Для забезпечення реалізації зовнішньополітичної стратегії стосовно об'єкта необхідне забезпечення внутрішніх і зовнішніх умов. Джозеф Най (Joseph S. Nye) увів на початку 90-х років поняття «soft power» («м'яка сила»). Навколо теоретико-концептуального та практико-політичного змісту цього поняття досі тривають дискусії в зарубіжній та у вітчизняній політологічній літературі, активно використовують чинні політики держав ЛАКБ. Термін часто згадується і в українському політичному та політологічному дискурсі. Мова йде про «smart power» («розумна сила»), яке вперше було запропоновано в доповіді «A Smarter, More Secure America» (2007), прочитаній Дж. Наєм разом з экс першим заступником держсекретаря США Річардом Армітіджем (Richard Armitage) для Центру стратегічних та міжнародних досліджень США (Center for Strategic and International Studies, CSIS) [2, с. 5].

2. Методи дослідження

Для вирішення завдань, поставлених у статті, переважно були використані такі наукові методи: загальнонаукові — описовий, герменевтико-політологічний, системний, структурно-функціональний, компаративний, інституційно-порівняльний; загальнологічні — емпіричний, статистичний, прогностичного моделювання та аналізу; спеціальні методи політології. Перевага надавалася методу політико-системного аналізу, за допомогою якого було виявлено спільні та відмінні характеристики базових складових стратегій «м'якої сили», що відображають існуючі політичні, суспільні, інформаційні та інші виклики для міжнародних відносин та глобального розвитку. Для емпіричного дослідження було використано фактологічну базу, яку склали дані експертного опитування українських фахівців-політологів. Праксеологічний та системний методи застосовувались під час аналізу системи відносин в регіоні за чотирма осями: США — латиноамериканські країни, США — зовнішньорегіональні потуги, а також відносини між карибськими країнами. Також використовувались функціональний та загальноісторичний методи. Методи аналізу і синтезу дозволили дослідити особливості зовнішньої політики США в латиноамериканському регіоні. Задля реалізації цих методів застосовувались такі методологічні прийоми як аналогія, порівняння, узагальнення та екстраполяція. При виявленні ознак інерційності в зовнішній політиці США на глобальному та регіональному рівнях застосовувався діахронічний аналіз. Метод аналізу ситуації (вивчення документів, порівняння тощо) використовувався для дослідження міжнародно-політичних процесів у латиноамериканському регіоні, експлікативні методи (зокрема, контент-аналіз) — для аналізу документів та промов високопосадовців, що в свою чергу допомогло виявити та окреслити тенденції в зовнішній політиці країн регіону.

3. Результати

Ефективна м'яка сила — це сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів держави, які дозволяють ефективно використовувати м'яку силу як інструмент впливу в глобальному світі.

Стосовно до «м'якої сили» ми розуміємо формування авторитетних груп для створення інституціональних механізмів впливу, тобто фондів, форумів, неурядових організацій. У сучасному світі держави частіше діють не прямо, а через своїх агентів впливу. Вони формують громадську думку, часто досить агресивну, лобіюють інтереси своїх країн, хоча офіційно це не є їхньою метою.

Зовнішньополітична стратегія США щодо латиноамериканських країн (ЛАКБ) включила в себе комбінацію військових і невоєнних факторів. Військовим аспектом, який сприяє врахуванню в політиці ЛАКБ американських інтересів, стало співробітництво у військово-технічній

галузі. Другим ключовим невоєнним фактором, який має зв'язок з першим є економічна модель держави. Третім ключовим елементом американської зовнішньополітичної стратегії щодо ЛАКБ є вплив на формування еліти, у культурній сфері через систему вищої освіти. Цей вплив дозволяє формувати невелику частку, але впливову частину соціуму, яка підтримує сучасний зовнішньополітичний курс держави, спрямований на тісний союз із США. Четвертим елементом для досягнення американських геостратегічних цілей є моделювання зовнішньополітичного курсу через формування за участю держави військово-політичних блоків.

Інтелектуальна діяльність, яка здійснюється в межах CSIS, яка є однією з структур «фабрик думок» сучасних США концентрується на тому, щоб висвітлити для політичного керівництва держави ключові проблеми розвитку, а також окреслити та запропонувати адекватні рішення глобальних проблем сучасності. Членами CSIS є провідні американські теоретики політичної науки. Так, з квітня 2000 р. цю структуру очолював Дж. Гемрі, що свого часу був заступником міністра оборони США. Серед членів CSIS були З. Бжезинський, Г. Кіссінджер, У. Коен, Дж. Шлезінджер, Р. Джеймс [3, с. 7].

Більшість американських політологів позиціонували США як єдину наддержаву, яку не можна за критерієм комплексної могутності співставити з жодною іншою державою. Варто також зауважити, що США були сильнішими як за своїм сукупним потенціалом, так і за окремими його складовими, які в їх функціональному вимірі можна було звести до двох категорій — «hard power» («жорсткої сили») та «soft power» («м'якої сили»).

В цій ситуації виникли умови для нав'язування волі іншим державам завдяки використанню жорстких економічних, військових важелів впливу. Однак, той дисбаланс, що склався між «жорсткою силою» та «м'якою силою» США, призвів до фактичної кризи американської «м'якої сили». Внаслідок США втратили звичний образ борця за цінності свободи. Разом з тим, одночасно широке розповсюдження американської культури в державах інших культурних ідентичностей ЛАКБ призвело до природного процесу їх конфлікту з місцевими традиціями.

Ресурсами «м'якої сили» є культура та політичні цінності. Дж. Най та Р. Армітідж звертали увагу на зовнішню політику, яка отримує ключове значення для «м'якої сили» в тому випадку, якщо розглядається іншими світовими акторами як легітимна, що має моральний авторитет.

Сутність «розумної влади» полягає, на думку авторів, в можливості забезпечити взаємоповнююче функціонування різноманітних джерел «м'якої сили», які діють окремо, оскільки безпосередньо не залежать від державної машини і не підпорядковуються їй. Серед таких джерел автори називають приватний бізнес, громадянське суспільство (публічна дипломатія), двосторонні угоди та декларації, взаємодії та консультації з боку багатосторонніх установ, в тому числі й неурядових організацій, щоб адекватно враховувати та узгоджувати різноманітні та багатосторонні інтереси, що співіснують в світі. Дж. Наю та Р. Армітіджу вбачається більш ефективним з економічної точки зору здійснювати фінансування різноманітних міжнародних організацій та установ, ніж витратити величезні кошти на глобальну війну з тероризмом. На їх думку, подібні інвестиції дозволяють залучити до глобальних проектів ряд інших держав, що сприятиме перерозподілу відповідальності за світові проблеми. Це також дозволить США позиціонувати в світовому політичному просторі як актора, що володіє набором перспективних та оптимістичних за своїм змістом ідей відносно того, яким чином вирішувати ці проблеми [4, с. 19].

Культура також відіграє важливу роль у світовій політиці, тому що в умовах глобального розуміння її принципів стало необхідним для організації діалогу між країнами. Розходження в культурі та історичній пам'яті про невирішені конфлікти не дозволяють народам адекватно вирішувати проблеми. Знання культурних особливостей конфліктуючих сторін дає ключ до примирення.

Дослідники погоджуються з тим, що в розпорядженні «жорсткої сили» є сукупність простих механізмів, тому її легше використовувати для досягнення цілей. Проте, «розумна сила» передбачає її використання лише в умовах досягнутого міжнародного консенсусу, тобто

за умови підкріплення «м'якою силою». Це необхідно для того, щоб збільшити кількість союзників на світовій арені, а не розширювати коло потенційних супротивників. Коло союзників необхідно поширювати як серед державних, так і серед недержавних акторів.

В контексті міркувань щодо концептуального смислу «розумної сили» автори доповіді фактично приходять до тієї тези, до якої дійшли латиноамериканські дослідники в період напруження нової концепції безпеки. Сутність цієї тези полягає в тому, що блокове мислення, характерне для епохи холодної війни та пов'язане з побудовою жорстких коаліцій, в сучасних умовах є застарілим. В сучасних умовах ефективною може бути багатостороння та багаторівнева дипломатія, що передбачає переговори та взаємодію з усіма учасниками міжнародних відносин. Наприклад, глобальні спортивні події можуть розглядатися як позитивне тло для проведення таких переговорів. Навішування ідеологічних ярликів та свідоме конструювання «вісі зла» в контексті «розумної сили» також є неприпустимим, оскільки на практиці лише послаблює «м'яку силу» держави, звужуючи спектр її впливу [5, с. 332].

«М'яка сила» США стосовно латиноамериканських держав є складним, багатокомпонентним і різнорівневим механізмом. Головними конструкціями є досягнення в галузі культури, науки, освіти і спорту, духовні і моральні цінності. Відбувається поступове зростання ролі і значення діяльності різних офіційних і недержавних (часток) представництв в США, діаспори — як важливих суб'єктів і трансляторів «м'якої сили». У цьому контексті окреме місце посідає підготовка громадян ЛАКБ в навчальних закладах. Подальше продовження і розширення цієї практики, безумовно, є досить ефективним методом «м'якого» впливу на латиноамериканський соціум, що сприяє підвищенню кредиту довіри і поліпшенню іміджу. Латиноамериканська діаспора має потребу в збереженні культурно-цивілізаційної ідентичності через загрозу її розмивання під натиском процесів глобалізації і пасіонарним підйомом національної самосвідомості латиноамериканського етносу. У цьому плані латиноамериканці мають потребу в «м'якій силі» США, яка має здатність зберегти їхню ідентичність.

Внаслідок цього на початку XXI ст. основною рушійною силою при виробленні зовнішньополітичної стратегії, наприклад, Аргентини знову став прагматичний націоналізм, який у контексті подолання наслідків кризи виявився для урядів (Н. Кіршнера та ін.) визначальним фактором при виборі союзників як у регіоні, так і на світовій арені. При цьому при оцінці перспектив співробітництва латиноамериканських країн ставив досягнення економічних цілей, відкинувши ідеологічні або політичні розуміння. Так, зближення Бразилії, Аргентини з ліворадикальними режимами Венесуели, Болівії і Куби було обумовлено необхідністю подолати наслідки економічної й енергетичної кризи. Крім того, поглиблення співробітництва з цими країнами дозволило латиноамериканським країнам упевнено виступати з ними «єдиним фронтом» на регіональних і міжнародних форумах з найважливіших для регіону питань [6, с. 27].

Автори доповіді, обґрунтовуючи стратегічну перспективність «розумної сили» для США, підкреслюють, що за умов можливих економічних труднощів цілий ряд держав, які відповідно до теорії демократичного транзиту, повинні були трансформуватися з диктаторських режимів на демократичні, відмовляться від подальших політичних та економічних реформ в цьому напрямі. Саме тому з цими державами США доведеться вести активний діалог.

Політико-прикладна складова доповіді безпосередньо з концептуального змісту «розумної сили» та відображена в п'яти напрямках, на яких американському уряду необхідно акцентувати політичну увагу та фінансові ресурси. Автори доповіді виокремлюють у своїй праці ці напрями як окремі глави. Перший напрям пов'язаний з посиленням старих політичних міждержавних альянсів та формуванням нових. До нього також входять пошук партнерів та формування міжнародних інституціональних структур. На думку американських вчених, сучасним США не є доцільним сприяння подальшому послабленню існуючих міжнародних інститутів. Чимало з них було створено за активної підтримки США і в них саме США мають вплив. При цьому США не повинні допустити того, щоб ініціатива зі створення нових міжнародних інститутів була перехоплена іншими акторами світової політики. Напрямом є глобаль-

ний розвиток, який розглядається як надання гуманітарної, медичної, освітньої, економічної та технологічної підтримки державам «третього світу» самостійно та через міжнародні інститути. Третім напрямом є публічна дипломатія, пов'язана з розширенням гуманітарних обмінів між США та ЛАКБ. Четвертий напрям тематизується американськими вченими як корегування механізмів економічної інтеграції, яка має базуватися на ефективній діяльності міжнародних фінансових установ, орієнтованих на допомогу злиднім державам та заохочення економічного розвитку держав, що активно розвиваються. П'ятий напрям, окреслений як технології та інновації, пов'язаний із забезпеченням глобальної енергетичної безпеки.

Проте в міркуваннях американських політологів відчувається деяка незавершеність. Запропонувавши новий політико-міжнародний концепт, вони пішли шляхом насичення його старим змістом, що витікає з раніше введених понять та політичних реалій сьогодення, а також тих викликів, з якими зіштовхнулося американське лідерство. На нашу думку, вдало віднайдене формулювання, що можна виразити словосполученням «розумна» сила, наводить на глибші міркування щодо його змісту. Складається враження, що у цього поняття може бути додатковий прихований зміст, який має здатність виявити новий, недосліджений пласт джерел та механізмів впливу держави на міжнародній арені, формування її ефективного бренду в політичному просторі. На наш погляд, це дозволило би уникнути розмивання меж поняття «smart power» та його ототожнення в окремих випадках з «soft power».

Мова йде про можливість застосування поняття «розумна сила» в контексті якісно нових, перспективних способів впливу в світополітичних стратегіях сучасних держав. На нашу думку, такими напрямками є глобальні спортивні події, вивчення інформаційно-інтелектуального та інноваційного потенціалів сучасної держави. Аналіз цих напрямів в контексті «розумної сили» передбачає вивчення цілеспрямовано сконструйованих в рамках політичної спільноти образів та уявлень явищ міжнародного життя та сучасних політичних процесів. Всі ці феномени, що виступають своєрідними джерелами влади та впливу сучасних держав, відображають різноманітні варіанти впливу на розум та думки завдяки специфічно відображеного знання, і тому, на нашу думку, доволі близькі за сутністю до «розумної сили».

В якості інструмента «м'якої сили» розглядається спорт в політичних процесах, особливо в контексті smart power, яка органічно входить до складу «розумної сили». Існує низка наукових праць, які розглядають спорт саме як інструмент м'якої сили. Дослідник Бірмінгемського університету Д. Грікс (Jon Grix) та професор кафедри політичних наук та міжнародної політики Кентського університету Донни Лі (Donna Lee) «Soft Power, Sports Mega-events and Emerging States: The Lure of the Politics of Attraction» (2013) опублікували статтю, яка була підготовлена на базі CRP (Center for Rising Powers) при Кембріджському університеті.

Таким чином, масштабні спортивні події є складовою пакету інструментів, що використовуються державами ЛАКБ, які розвиваються, з метою позначити їх м'яку силу в контексті стратегії smart power. Відтак, спорт виступає ідеальною формою реалізації цієї стратегії, адже він характеризується апелюванням до універсальних цінностей та здатністю до «склеювання» розколів в суспільстві, що особливо приваблює потенційних господарів подій, а також глобальну спільноту, і виступає ключовим чинником політики приваблювання (politics of attraction). Така вихідна телеологічна орієнтація спорту та обрана для її реалізації соціальна технологія визначають гуманістичний потенціал спорту, можливість виконувати не тільки соціокультурну функцію, але й комплекс інших, пов'язаних з нею функцій, особливо в політичній сфері.

Сучасні тенденції розвитку цивілізації такі, що значення «м'якої сили» у загальному владному балансі кожної держави зростатиме, тому, що навіть великі і розвинуті держави не можуть дозволити собі вирішувати власні і міжнародні проблеми винятково насильницькими засобами, через взаєзв'язок економік, внаслідок чого застосування деяких форм сучасної зброї, насамперед, ядерної, втрачає зміст, тому що загрожує глобальними катастрофами для всього людства.

В сучасних умовах «м'яку силу» розглядається у фокусі глобальних соціально-політичних, економічних і культурних процесів. Вони формують нову, на відміну від попередніх, систему світової політики, класичні ієрархічні моделі взаємин між політичними акторами поступаються місцем мережевим структурам. У праці Дж. Ная і Р. Когейна — «Влада і взаємозалежність» (*Power and Interdependence*) підкреслюється, що ключовим поняттям нової концепції стає «комплексна» *взаємозалежність*, що складається в економічному взаємопроникненні в сфері міжнародної торгівлі під впливом інтернаціоналізації світової економіки. На протиположність прихильникам «realpolitik», що ставлять в основу своєї системи національну державу, неоліберали порівнюють «l'État» з міжнародними організаціями, церквами, неурядовими організаціями, транснаціональними корпораціями, революційними рухами [7, с. 18].

4. Висновки

Таким чином, в епоху глобалізації і посилення геополітичної конкуренції інструментарій «м'якої» сили розглядається дослідниками як важливий ресурс зовнішньополітичної могутності країни, що претендує на роль світового центру або полюсу влади, іншими словами на статус сучасної великої держави.

В сучасних умовах «м'яку силу» розглядають у фокусі глобальних соціально-політичних, економічних і культурних процесів. Вони формують нову систему світової політики, в якій класичні ієрархічні моделі взаємин між політичними акторами поступаються місцем мережевим структурам. Тому важливим є дослідження джерел ефективної «м'якої сили» як стратегії, ідентифікаційну дієвість ідеології і ціннісних орієнтацій, соціальної політики, моделі розвитку, здатність реалізації основної лінії і стратегії розвитку, що об'єднує суспільство, творчу силу нації, культуру і силу впливу в міжнародних відносинах.

5. Список літератури:

1. Nye J., Jr. Think Again: Soft Power // *Foreign Policy*, 2006, February 23. P. 9–21.
2. CSIS Commission on Smart Power: a smarter, more secure America [Електронний ресурс] / coauthors, Richard L. Armitage, Joseph S. Nye, Jr. —http://csis.org/files/media/csis/pubs/071106_csismartpowerreport.pdf
3. Morgenthau H.J. Six Principles of Political Realism / *International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues* / Edited by R.J. Art, R. Jervis. — NY: Pearson Education, 2005. — P. 11.
4. Леонова О. Г. «Мягкая сила»: инструменты и коэффициенты влияния О. Г. Леонова // *Observer*. — № 3. — С. 18–28.
5. Ніколайчук Г. Застосування акторно-мережевої теорії для побудови моделі взаємозв'язку спорту і політики в Україні / Г. Ніколайчук // *Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць*. — К., 2015. — Вип. 99. — С. 332–337.
6. Malamud Carlos. La cumbre ALCUE de Madrid y el estado de la relación birregional Europa-América Latina, *Análisis del Real Instituto Elcano* 98/2010, Madrid. 2010. — P. 121.
7. Nye J. S. (Jnr) *The Future of Power* / J.S. Nye (Jnr). — New York: Public Affairs, 2011. — 320 p.
8. U.S. policy toward Colombia, see CRS Report R42982, *Colombia's Peace Process*. 2017.
9. Through 2016 and CRS Report R43813, *Colombia: Background and U.S. Relations*, by June S. Beittel.
10. Estos serán en 2016 los grandes puntos de interés en América latina. <http://www.washingtontimes.com/news/2016/nov/17/donald-trump-win-leaves-argentina-brazil-colombia/>.

References:

1. Nye J., Jr. Think Again: Soft Power // Foreign Policy, 2006, February 23. P. 9–21.
2. CSIS Commission on Smart Power: a smarter, more secure America [Електронний ресурс] / cochairs, Richard L. Armitage, Joseph S. Nye, Jr. —http://csis.org/files/media/csis/pubs/071106_csissmartpowerreport.pdf
3. Morgenthau H.J. Six Principles of Political Realism / International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues / Edited by R.J. Art, R. Jervis. —NY: Pearson Education, 2005. —P. 11.
4. Leonova O. G. «Smart Power»: instrument vliania / O. G. Leonova // Observer. — № 3. — С. 18–28.
5. Nikolaychuk G. Viktoristanna akorno-meregevoї teorii politiki v Ukraina / G.Nikolaychuk // Gilea: науковий вісник. — К., 2015. — Вип. 99. — С. 332–337.
6. Malamud Carlos. La cumbre ALCUE de Madrid y el estado de la relación birregional Europa-América Latina, Análisis del Real Instituto Elcano 98/2010, Madrid. 2010. — P. 121.
7. Nye J. S. (Jnr) The Future of Power / J.S. Nye (Jnr). —New York: Public Affairs, 2011. — 320 p.
8. U.S. policy toward Colombia, see CRS Report R42982, Colombia's Peace Process. 2017.
9. Through 2016 and CRS Report R43813, Colombia: Background and U.S. Relations, by June S. Beittel.
10. Estos serán en 2016 los grandes puntos de interés en América latina. <http://www.washingtontimes.com/news/2016/nov/17/donald-trump-win-leaves-argentina-brazil-colombia/>.